

УДК 378.018.8:373.5.011.3-051:80

DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2020-97-4-55-66>

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ В УМОВАХ ОСВІТНЬО-КОМУНІКАТИВНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Т. В. Григоренко

ORCID 0000-0002-4616-6853

У статті актуалізована необхідність удосконалення професійної підготовки учителів-філологів з урахуванням різних філософських, педагогічних, психологічних концепцій і теорій. Визначено методологічні орієнтири у дослідженні порушеної проблеми, що формують основу для подальшого теоретичного вивчення особливостей професійної підготовки учителів-філологів в умовах формування освітньо-комунікативного середовища ЗВО. Акцентовано увагу на філософії сучасної комунікації як нового орієнтиру сучасної філологічної освіти, на процесі інформатизації, який означає запровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій, торкається також соціального, духовного та культурного життя, адже в інформаційному суспільстві важливо не лише вміти опрацьовувати інформацію, яка стає все більш доступною, а й навчитись впливати і переконувати за допомогою різних видів комунікації. Визначено інформаційно-комунікаційне середовище, як таке, що об'єднує суб'єкти навчання, інформаційні освітні ресурси, комп'ютерні засоби навчання, педагогічні методи й технології. Удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів-філологів в умовах створеного освітньо-комунікативного середовища передбачає забезпечення інформаційного обміну, інтерактивного діалогу, реалізації внутрішньо- та зовнішньосистемної комунікації, координації комунікативно-педагогічних дій, фіксуванню та коригуванню навчальних результатів.

Обґрунтовано організаційно-педагогічні заходи для удосконалення професійної підготовки учителів-філологів в умовах освітньо-комунікативного середовища. Обумовлено можливості залучення студентів до активної організаційної та практичної участі в університетських гуртках, яке забезпечить створення комунікативного середовища, де буде відбуватися обмін інформацією, поглядами, цінностями та сприятиме індивідуальному розвитку та професійному зростанню.

Наголошено на необхідності удосконалення змісту, форм, методів організації навчання, забезпеченню системного бачення гармонійного розвитку культуромовної особистості учителя-філолога, яка усвідомлює свої національні корені, шанує цінності інших культур, має високий рівень наукової культури та естетичного смаку.

Ключові слова: *учитель-філолог, освітньо-комунікативне середовище, організаційно-педагогічні дії, філософія комунікації.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Динаміка інформатизації сучасного суспільства, інтенсифікація міжкультурних зв'язків, стрімкий розвиток різних видів комунікації, вимоги Нової української школи актуалізують проблему якісної підготовки учителів-філологів. Сучасне суспільство та шкільництво очікує від учителя-філолога високого рівня розвитку духовної культури і соціальної відповідальності, дослідницької культури, творчого мислення, ораторського мистецтва та комунікативної майстерності. Цілісне розуміння особливостей професійної діяльності учителя-філолога, його соціально-педагогічна місія в суспільстві зумовлюють потребу в модернізації системи філологічної освіти загалом та удосконаленні професійної підготовки учителів-філологів зокрема. Учитель української мови і літератури нової генерації постає як культуромовна особистість, яка усвідомлює національні культурні і мовні цінності, зберігає і продовжує українські культурно-історичні традиції, правдивий патріот, професіонал-педагог (виховує національно свідому особистість, активного громадянина України), творча індивідуальність, духовний наставник. З огляду на це, актуалізується необхідність удосконалення професійної підготовки учителів-філологів з урахуванням різних концепцій, підходів та принципів; забезпеченням гармонійного поєднання мети, змісту, структури, етапів, форм, методів організації навчання в освітньо-комунікативному середовищі ЗВО.

Аналіз досліджень і публікацій. У теоретико-методологічному аспекті фундаментальними є філософські праці В. Андрущенко, І. Зязюна, В. Кременя, М. Петрушкевич, С. Сарновської, Л. Ситниченко, К. Ясперса та ін.; у практично-методичному контексті професійної підготовки учителів-філологів вагомим є науковий доробок Л. Базиль, Л. Мацько, О. Семенов, Т. Симоненко та ін. Наукову і практичну цінність мають дослідження з проблеми комунікації та формування комунікативної компетентності (Ф. Бацевич, М. Бахтін, М. Василик, Г. Онуфрієнко, Н. Колотілова, Р. Кушнір, Ю. Хабармас, О. Яшенкова та ін.). Психологи Г. Андрєєва, Л. Карамушка, В. Кан-Калик, Р. Кричевський, О. Леонтьєв,

Л. Петровська вивчають психологічну специфіку мовлення й мови, різні аспекти міжособистісної взаємодії індивіда, малих груп, внутрішньогрупових відносин, конфліктів тощо.

Формулювання цілей статті. Мета статті – обґрунтувати напрями удосконалення професійної підготовки учителів-філологів в умовах освітньо-комунікативного середовища ЗВО.

Виклад основного матеріалу. Інформатизація як глобальна суспільно-економічна тенденція суттєво змінює механізми комунікації, сприяючи доступності інформації. Основне завдання – не лише критично сприймати, опрацьовувати інформацію, а й вміти ділитися своїми поглядами та ідеями. Процес інформатизації, який означає запровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій, торкається також соціального, духовного та культурного життя. Поняття «комунікація» нині використовують не лише як спілкування, яке має суб'єкт-суб'єктну взаємодію, а й для визначення загального зв'язку будь-яких об'єктів матеріального та духовного світів. Проте в інформаційному суспільстві важливо не лише вміти опрацьовувати інформацію, яка стає все більш доступною, а й навчитись впливати і переконувати за допомогою різних видів комунікації.

Реалізація державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, передбачає запровадження змін у системі шкільної освіти, відповідно, ці освітні новації вимагають належного реагування закладів вищої освіти, які готують майбутніх учителів, у тому числі, української мови і літератури (Концепція «Нова українська школа», 2016). Поєднання мистецтва мови і мовлення, мовленнєвої культури і професійної комунікації, емоцій та мовленнєвої поведінки потребує високого рівня професійної компетентності учителя-філолога.

Нині система навчання в ЗВО не створює належних умов для ефективного розвитку творчих та комунікативних здібностей майбутніх учителів-філологів. Унаслідок цього школа одержує «пасивних» учителів, які не готові до провадження професійної діяльності в стрімких умовах розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Особливо нагальною є потреба в оновленні змісту й підходів до їхньої фахової підготовки, зміщення уваги з процесу навчання на його результат, орієнтація змісту та організації навчання на сучасні методологічні підходи й принципи, вивчення зарубіжного досвіду, використання інноваційних інтерактивних педагогічних технологій, новітніх методик, сучасних методів, форм і засобів навчання, що сприятимуть формуванню готовності майбутніх

учителів-філологів до професійної діяльності в умовах інформаційно-комунікативно-освітнього середовища школи.

Серед таких педагогічних новацій важливим є створення освітньо-комунікативного середовища, що забезпечує максимальний рівень комунікації та індивідуалізації навчання завдяки широкому використанню інформаційно-комунікаційних технологій (КТ), які сприяють формуванню стійких пізнавальних інтересів і мотивів у студентів, зменшують витрати часу на освоєння матеріалу, знімають напруженість, стимулюють пізнавальну активність й самостійність, розвивають творчі здібності і комунікацію. Освітньо-комунікативне середовище розглядаємо як спеціально побудовану інноваційну педагогічну систему, що охоплює взаємопов'язані компоненти, які забезпечують інтеграцію мовної, мовленнєвої, комунікативної підготовки на основі творчого поєднання сучасних педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Зауважимо, що у середині ХХ ст. відбувся «комунікативний вибух» у філософії та суспільній культурі (Сарновська, 2000). Представники комунікативної філософії Ю. Хабермас, О. Апель, Х. Гадамер, К. Черрі та ін. трактують комунікацію як особливий вид соціальних взаємин. Учені звертають увагу на важливість нової етики людських відносин (макроетики), орієнтації на універсальні цінності, які б сприяли порозумінню людства. Зокрема Ю. Хабермас підкреслює, що комунікація за своєю природою передбачає визнання кожним учасником спілкування значущості свого партнера зі спілкування. Універсалізація комунікативної етики, на думку дослідника, є важливою передумовою подолання обмежень «спотвореного», «монологічного» спілкування, переходу до спілкування широго, людського, справжнього, діалогічного та загалом формування громадського суспільства. Серед найбільш значущих гуманістичних цінностей, необхідних для цього, Ю. Хабермас (2000) називає немеркантильну моральну поведінку, самосвідомість, самовизначення, свободу і гідність особистості, які, по суті, є індикаторами людської сутності.

Новий напрям у сучасній філософській думці «комунікативна філософія» досліджує повсякденне мовленнєве спілкування між людьми. Провідна ідея полягає у тому, що комунікація перетворюється на парадигму, яка заступає філософію буття та філософію свідомості. Важливо, що при цьому у філософську та соціальну теорію вводиться етичний вимір – суб'єкт-суб'єктні стосунки (Кушнір, 2013).

Для інтегрування людей у «комунікативну спільноту», на думку О. Апеля, важливе значення має відповідальність. Відповідно до етики відповідальності О. Апеля, кожна людина повинна мати відповідальність

не лише за свою долю, але й за долю всього суспільства. Філософ у праці «Обґрунтування етики відповідальності» зазначає, що «визначення ідеї комунікативної спільноти зобов'язує нас до прогресивної реалізації соціальних і політичних умов, які насамперед роблять можливою дискурсивну організацію колективної відповідальності за колективні дії в національних та інтернаціональних межах» (Ситниченко, 1996).

Значну роль у навчанні спілкуванню та налагодженню міжособистісної комунікації у процесі підготовки майбутніх учителів-філологів мають відігравати фахові дисципліни. Водночас практика показує, що зміст дисциплін лінгвістичного блоку та літературознавчого блоку не повною мірою забезпечує вивчення комунікативних стратегій і тактик. Відтак, постає потреба в оновленні змісту філологічної освіти та створенні відповідного комунікативного середовища. Так, наприклад, лінгвістика вивчає проблеми вербальної комунікації – виникнення і розвитку мови й мовлення (усного і писемного, діалогічного і монологічного) як найважливіших засобів людського спілкування. Семіотика, що перебуває на межі лінгвістики, логіки, філософії й інших наук, вивчає комунікацію як передачу знаків або обмін знаками, досліджує такі феномени, як смислотворення, інтерпретація й розуміння (Основи теорії комунікації, 2003). У свою чергу серед вибіркових дисциплін, на нашу думку, варто було б передбачити дисципліни «Теорія мовної комунікації», «Комунікативні стратегії і тактики», «Міжкультурна комунікація», «Кроскультурна взаємодія», «Риторика», що вивчають різні аспекти комунікації в контексті інформації, групової та масової комунікації. Учені Ф. Бацевич, М. Василик, Л. Мацько, О. Яшенкова підкреслюють, що зі змінами у суспільній організації змінюється роль особистості, велику роль відіграють її уміння взаємодіяти з іншими людьми, використовуючи різні стратегії і тактики комунікації. Зокрема М. Василик підкреслює, що з розвитком інформаційної цивілізації зростає роль й значення гуманізму в суспільному житті, а найбільш сприятливою й потенційно ефективною формою комунікації є форма діалогу. Справжній діалог, підкреслює вчений, неодмінно припускає, що люди визнають цінність й значущість позиції іншої сторони, прагнуть зрозуміти один одного. Очевидно, що діалог як найбільш оптимальна форма спілкування, яка проявляється у ставленні до іншої людини як до цінності, як до активного співучасника взаємодії, обумовлює зростання значення комунікативної компетентності його учасників (Основи теорії комунікації, 2003).

Давньогрецький філософ Сократ вважав, що у спілкуванні виявляється справжня сутність людини. Саме йому належать такі слова:

«Заговори, щоб я тебе побачив». Давньоримський оратор Квінтіліан давав своїм учням такі настанови: «Якщо хочеш стати хорошим оратором, стань спочатку хорошою людиною» (Колотілова, 2007). Конкретніше сказав Аристотель (2015): «Є три причини, що викликають довіру до мовця, тому що є лише декілька речей, у силу яких ми віримо без доказів, – це розум, чеснота й доброзичливість... Якщо, слухачам здається, що оратор має всі ці якості, вони неодмінно відчують до нього довіру».

Сучасні дослідники Л. Мацько, Г. Михальська, О. Олійник, О. Семенов, О. Яшенкова звертають увагу на ті ж властивості особистості учителя-мовця, що й античні джерела: повага до партнера, природність, доброзичливість, щирість, об'єктивність, зацікавленість, толерантність. Вони вказують на важливість щирого інтересу до партнера, уміння знайти те, що об'єднує людей, тобто уміння вийти за межі власного егоїзму – взаємодіяти з іншими без егоцентричних установок (Мацько та Мацько, 2006). За Л. Мамчур (2013), мовна компетентність – це знання мовних норм на фонологічному, семантичному (лексичному і граматичному) та структурно-синтаксичному рівнях; комунікативна компетентність залежить від багатьох чинників: комунікативних інтенцій (запам'ятовування сказаного та постійна кореляція спілкування); дотримання комунікативної мети; вивчення особистості комуніканта та надання зворотного зв'язку із врахуванням його психологічних особливостей (темпераменту, звичаїв, уподобань) та соціального статусу; підтримання самого процесу спілкування та його контроль; умінь і навичок завершення комунікації тощо. Комунікативну компетентність автор визначає як сукупність знань про спілкування в різноманітних ситуаціях із різними комунікантами, знання та контроль вербальної та невербальної взаємодії, уміння і навички їх застосування в комунікації в ролі адресанта й адресата. Комунікативна компетентність, на думку окремих охоплює мовну, дискурсивну, соціолінгвістичну, іллокутивну, стратегічну, соціокультурну компетентності.

На нашу думку, вдосконалення професійної підготовки учителів-філологів потребує виважених педагогічних дій та розв'язання актуальних організаційно-педагогічних завдань в умовах освітньо-комунікативного середовища, зокрема:

- удосконалення змісту освіти шляхом використання сучасних теоретичних і практичних напрацювань з ораторської (комунікативної) майстерності;

- використання інноваційних освітніх технологій, форм організації навчальної діяльності (проектування та проведення інтегрованих (бінарних) занять, методів та прийомів удосконалення комунікативної

майстерності (відкриті лекції, публічні виступи, майстер-класи, дебати, тренінги тощо);

- упровадження спеціально розроблених курсів (спецкурсів) з розвитку комунікативної майстерності майбутніх учителів-філологів;

- залучення викладачів і науковців до вивчення та вирішення комунікативно-педагогічних проблем, збільшення і підвищення якості наукових і навчально-методичних праць комунікативного спрямування;

- поглиблення співпраці із зарубіжними дослідниками (участь у міжнародних конференціях, форумах, семінарах, публікації у зарубіжних виданнях, вивчення і використання міжнародного досвіду);

- розроблення професійно орієнтованих комунікативних завдань (врахування тем індивідуальних робіт відповідно до професійного спрямування);

- розроблення та впровадження спеціалізованих мультимедійних технологій: відеокурси, Інтернет-ресурси, форуми, соціальні мережі, хмарні технології тощо;

- залучення студентів і викладачів до позанавчальної риторичної діяльності (конкурси ораторів, читців, публічні дебати тощо), а також до різноманітних видів інформальної освіти.

Функціонування й активна участь студентів-філологів в університетських, міжуніверситетських ораторських гуртках (клубах), відвідування заходів у системі неформальної освіти сприятиме розумінню важливості комунікативної майстерності для особистісного розвитку та професійного становлення. Залучення студентів до активної організаційної та практичної участі в університетських гуртках забезпечить створення комунікативного середовища, де відбувається обмін інформацією, поглядами, цінностями та сприятиме індивідуальному розвитку та професійному зростанню.

Сучасні засоби ІКТ слугують базою для реструктурування навчального процесу з урахуванням індивідуальних можливостей студентів-філологів, їхніх інтересів, здібностей, навчального та життєвого досвіду. Підтримуємо позицію М. Кадемії, до основних завдань створення й розвитку інформаційно-комунікативного освітнього середовища ЗВО належать такі: задоволення індивідуальних освітніх потреб студентів через підвищення рівня підготовки в галузі інформаційних технологій; створення єдиного інформаційного простору через інтеграцію розрізаних підрозділів і служб; динамічне поєднання всіх комунікаційних засобів завдяки універсальним формам зберігання, оброблення й передавання інформації; розвиток матеріально-технічної та навчально-методичної баз навчальних закладів; удосконалення системи інформаційного й методичного її

забезпечення в управлінні навчальними закладами. На переконання Р. Гуревича (2012), інформаційно-освітнє середовище – багатокомпонентна система, що акумулює не лише комунікаційні, комп'ютерні, організаційні ресурси, а й інтелектуальний, культурний потенціал закладів вищої освіти, функціональну інфраструктуру, забезпечуючи єдиними технологічними засобами діяльність викладачів і студентів.

Погоджуючись із науковцями щодо доцільності створення освітньо-комунікативного середовища в ЗВО, вважаємо, що таке середовище сприятиме формуванню успішної інтелектуальної і творчо розвиненої особистості вчителя-філолога, забезпечуватиме оперативний інтерактивний доступ до інформації та реалізуватиме освітні комунікації. Освітньо-комунікативне середовище багатосуб'єктне середовище, яке об'єднує суб'єкти навчання, інформаційні освітні ресурси, комп'ютерні засоби навчання, педагогічні методи й технології. Удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів-філологів в умовах створеного освітньо-комунікативного середовища передбачає забезпечення інформаційного обміну, інтерактивного діалогу, реалізації внутрішньо- та зовнішньо системної комунікації, координації комунікативно-педагогічних дій, фіксуванню та коригуванню навчальних результатів.

Література

1. Концепція «Нова українська школа». URL: http://cdt-tyachiv.ucoz.ua/2017-2018/18-19/konceptija_nova_ukrajinska_shkola.doc (дата звернення: 08.09.2020).
2. Сарновська С. О. Сучасна соціальна комунікативна культура (філософсько-методологічний аналіз): автореф. дис. ... канд. філософ. наук: 09.00.03 / Київський інститут туризму, економіки і права. Київ, 2000. 18 с.
3. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие / под ред. Д. В. Складнева; пер. с нем. Санкт-Петербург : Наука, 2000. 380 с.
4. Кушнір Р. О. Великий оратор, або як говорити так, щоб Вам аплодувати стоячи. Дрогобич : Коло, 2013. 258 с.
5. Ситниченко Л. А. Першоджерела комунікативної філософії. Київ : Либідь, 1996. 176 с.
6. Основы теории коммуникации: учеб. / под ред. М. А. Василика. Москва : Гардарика, 2003. 615 с.
7. Колотілова Н. А. Риторика: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 232 с.
8. Аристотель. Поэтика. Риторика / пер. с др.-греч. В. Аппельрота, Н. Платоновой. Санкт-Петербург : Азбука, азбука-Аттикус, 2015. 320 с.
9. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика: навч. посіб. ; 2-ге вид., стер. Київ : Вища шк. 2006. 311 с.
10. Мамчур Л. Формування мовно-риторичної компетентності майбутнього вчителя-словесника. Проблеми підготовки сучасного вчителя: зб. наук. пр.

Уманського державного педаг. ун-ту імені Павла Тичини. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2013. Вип. 8., Ч. 2. С. 182–186.

11. Мамчур Л. І. Мовна і комунікативна компетентність особистості: суть і характерні ознаки. С. 196–197. URL: http://ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_42/43.pdf (дата звернення: 08.09.2020).
12. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Козяр М. М. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті майбутніх фахівців / за ред. член-кор. НАПН України Гуревича Р. С. Львів : ЛДУ БЖД, 2012. 380 с.

References

1. *Kontseptsiya "Nova ukraiinska shkola" [Concept "New Ukrainian School"]* (2016). Retrieved from http://cdt-tyachiv.ucoz.ua/2017-2018/18-19/koncepcija_nova_ukraiinska_shkola.doc (date of appeal: 08.09.2020) (ukr).
2. Sarnovska, S. (2000). *Suchasna sotsialna komunikatyvna kultura (filosofsko-metodolohichniy analiz) [Modern Social Communicative Culture (Philosophical and Methodological Analyses)]* [Abstract of Candidate's Thesis in Philosophy]. Kyiv Institute of Tourism, Economics and Law] (ukr).
3. Habermas, Ju. (2000). *Moralnoe soznanie i kommunikativnoe deystvie [Moral consciousness and communicative action]*. Sklyadnev, D. (Ed.). Translation from German. Saint-Petersburg: Nauka (rus).
4. Kushnir, R. (2013). *Velykyi orator, abo yak govoryty tak, shchob Vam aploduvaty stoyachy [Great speaker, or how to speak to get standing applauses]*. Drogobych, Kolo (ukr).
5. Sytnychenko, L. (1996). *Pershodzherela komunikatyvnoi filosofii [First Sources of Communicative Philosophy]*. Kyiv, Lybid (ukr).
6. Vasilik, M. (Ed.). (2003). *Osnovy teorii komunikatsii [Fundamentals of communication theory]*. Moscow: Gardariki (rus).
7. Kolotilova, N. (2007). *Rytoryka [Rhetoric]*. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury (ukr).
8. Appelrota, V. & Platonova, N. (2015). *Aristotel. Ritorika [Aristotle. Poetics. Rhetoric]*. Saint-Petersburg: Azbuka, azbuka-Attikus (rus).
9. Matsko, L. & Matsko, O. (2006). *Rytoryka [Rhetoric]*. Kyiv, Vyshcha shkola (ukr).
10. Mamchur, L. (2013). Formuvannya movno-rytorychnoi' kompetentnosti майбутнього вчителю-словесника [Formation of Linguistic and Rhetorical Competence of Future Language Teacher]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelya*, 8(2), 182–186 (ukr).
11. Mamchur, L. I. *Movna i komunikatyvna kompetentnist osobystosti: sut i kharakterni oznaky [Linguistic and communicative competence of the individual: the essence and characteristics]*, 196–197. Retrieved from http://ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_42/43.pdf (date of appeal: 08.09.2020) (ukr).
12. Gurevych, R., Kademiya, M. & Kozyar, M. (2012). *Informatsiyno-komunikatsiyni tehnologii v profesiiyniy osviti maybutnikh fahivtsiv. [Information and communication technologies in professional education of future specialists]*. R. Gurevych (Ed.). Lviv, LDU BZhd (ukr).

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ-ФИЛОЛОГОВ В УСЛОВИЯХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНО-КОММУНИКАТИВНОЙ СРЕДЫ УЧРЕЖДЕНИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Т. В. Григоренко

В статье актуализирована необходимость совершенствования профессиональной подготовки учителей-филологов с учетом разных философских, педагогических, психологических концепций и теорий. Определены методологические ориентиры в исследовании данной проблемы, формирующие основу для дальнейшего теоретического изучения особенностей профессиональной подготовки учителей-филологов в условиях формирования образовательного-коммуникативной среды учреждения высшего образования. Акцентировано внимание на философии современной коммуникации как нового ориентира современного филологического образования, на процессе информатизации, который означает внедрение и использование информационно-коммуникационных технологий, касается также социальной, духовной и культурной жизни, ведь в информационном обществе важно не только умение обрабатывать информацию, которая становится все более доступной, но и научиться влиять и убеждать с помощью различных видов коммуникации.

Определена информационно-коммуникационная среда, как такая, что объединяет субъекты обучения, информационные образовательные ресурсы, компьютерные средства обучения, педагогические методы и технологии. Совершенствование профессиональной подготовки будущих учителей-филологов в условиях созданной образовательного-коммуникативной среды предусматривает обеспечение информационного обмена, интерактивного диалога, реализации внутри- и внешнесистемной коммуникации, координации коммуникативно-педагогических действий, фиксированию и корректировке учебных результатов. Обоснованы организационно-педагогические методы для совершенствования профессиональной подготовки учителей-филологов в условиях образовательного-коммуникативной среды. Обусловлены возможности привлечения студентов к активной организации и практическому участию в университетских кружках, которые обеспечат создание коммуникативной среды, где будет происходить обмен информацией, взглядами, ценностями и способствовать индивидуальному развитию и профессиональному росту. Отмечена необходимость совершенствования содержания, форм, методов организации обучения, обеспечения системного видения гармоничного развития личности учителя-филолога, который осознает свои национальные корни, с уважением относится к другим культурам, имеет высокий уровень научной культуры и эстетического вкуса.

Ключевые слова: *учитель-филолог, образовательного-коммуникативная среда, организационно-педагогические действия, философия коммуникации.*

**IMPROVING THE FUTURE TEACHERS' OF PHILOLOGY TRAINING
IN THE EDUCATIONAL AND COMMUNICATIVE ENVIRONMENT
OF HIGHER EDUCATION****T. V. Grygorenko**

The article highlights the need to improve the professional training of teachers of philology, taking into account various philosophical, pedagogical, psychological concepts and theories. Methodological guidelines in the study of the problem, which form the basis for further theoretical study of the features of professional training of teachers of philology in the formation of communicative and educational environment. Emphasis is placed on the philosophy of modern communication as a new trend of modern philological education. Emphasis is placed on the philosophy of modern communication as a new benchmark of modern philological education, the process of informatization, which means the introduction and use of information and communication technologies, also affects social, spiritual and cultural life, because in the information society it is important not only to process information, more accessible, but also to learn to influence and persuade through various forms of communication. The information and communication environment is defined as one that unites subjects of learning, informational educational resources, computer teaching aids, pedagogical methods and technologies. Improving the professional training of future teachers of philology in the created educational and communicative environment involves providing information exchange, interactive dialogue, implementation of internal and external system communication, coordination of communicative and pedagogical actions, recording and adjusting learning outcomes.

Organizational and pedagogical measures for improving the professional training of teachers of philology in a communicative and educational environment are substantiated. The socio-pedagogical portrait of a modern teacher-philologist is described as a culturally tolerant person who is aware of national roots, respects the values of other cultures, has a high level of scientific culture and aesthetic taste. There are opportunities to involve students in active organizational and practical participation in university groups, which will create a communicative environment where there will be an exchange of information, views, values and promote individual development and professional growth. Emphasis is placed on the need to improve the content, forms, methods of teaching, providing a systematic vision of the harmonious development of the cultural personality of the teachers of philology.

Keywords: *Teachers of philology, educational and communicative environment, organizational-pedagogical actions, philosophy of communication.*

Григоренко Тетяна Володимирівна – кандидат філол. наук, доцент кафедри української мови та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (м. Умань, Україна). E-mail: tetyana.hryhorenko@udpu.edu.ua

Григоренко Татьяна Владимировна – кандидат филол. наук, доцент кафедри українського язика и методики его обучения Уманского государственного

педагогического университета имени Павла Тычины (г. Умань, Украина). E-mail: tetyana.hryhorenko@udpu.edu.ua

Grygorenko Tetyana Volodymyrivna – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Ukrainian Language and Methods of its Teaching, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University (Uman, Ukraine). E-mail: tetyana.hryhorenko@udpu.edu.ua